

2019 - Internet - Tim Berners-Lee

2019 - Internet - Tim Berners-Lee

https://hvg.hu/tudomany/201912_30_eves_avilaghalo_remenyek_es_csalodasok_globalis_falu_a_dzsungel_torvenye

Zaklatott kamaszkorát éli a világháló az internetre 30 éve könnyen járható útvonal építését javasoló Tim Berners-Lee szerint, aki a kormányok, a vállalatok és a felhasználók szövetségét sürgeti a felelősségteljesebb felnőttkor eléréséhez.

Az internetet előntő álhíreket és gyűlöletbeszédet, a kormányzati cenzúrát és hackeléset látva jogos, amit a múlt héten rendezett évfordulós konferencián a brit Tim Berners-Lee, a világháló atyja mondott: nem éppen ilyen online világot képzel el három évtizede.

A genfi eseménnyel azt ünnepelték, hogy a TimBL néven emlegetett számítástechnikai professzor 1989. március 12-én készítette el azt a feljegyzését, amellyel lerakta az akkor már két évtizede formailag létező internet modern felhasználásának alapjait. Az Információmenedzsment: Egy javaslat címet viselő dokumentumban leírta, hogyan lehetne az egymástól távoli, de összekötött számítógépeken lévő dokumentumokat megtalálni, s miképpen alkothatók

sztyenderdek azok elérésére. Ez lett a World Wide Web, a világháló, ami gyakran használt hasonlattal a tudat, ami élővé teszi az internet jelentette agyat. Nem minden ennek a része – az e-mail, a mobilalkalmazások és a streaming például nem azok, hanem csak az internet infrastruktúráját használják –, ám mégis a web az, ami globális faluba gyűjti az online világ immár 4,3 milliárd lakóját.

„Ködös, de izgalmas” – ezt firkantotta az 1989-ben a genfi központú Európai Részecskefizikai Kutatóintézetben (CERN) konzultáns szoftvermérnökként dolgozó Berners-Lee dolgozatára a főnöke, Mike Sendall. Berners-Lee azt unta meg, hogy a CERN különböző számítógépein lévő, valamint a világ minden táján található kutatók által készített dokumentumokhoz nehézkesen jut hozzá, s elméletileg kidolgozta, hogyan lehet ezt a folyamatot egységessé és felhasználóbaráttá tenni.

Az 1955-ben Londonban született Berners-Lee szülei ott sürgölődtek az első kereskedelmi forgalomba került brit számítógép, a Ferranti Mark 1 megalkotásánál, és szenvedélyüket a fiuk is örökölte. Ő a világháló alapjainak lerakásához számos tudós elődje felfedezését dolgozta össze, illetve használta ki. A számítógépek közti kommunikáció megkönnyítésére az információ apró adatsomagokba darabolására, majd összerakására szolgáló elméletet 1961-ben Leonard Kleinrock és Larry Roberts dolgozta ki. Az utóbbi öt évvel később az ötlettel beállított az amerikai hidegháborús technológiai kutatás központjának számító Advanced Research Projects Agencyhez (ARPA), amely erre alapozva kiépítette a mai internet őseinek tekintett Arpanet belső hálózatát.

Az Arpaneten az első üzenet 1969. október 29-én jelent meg – ezt tekintik az internet születésnapjának –, amikor a Kaliforniai Egyetem Los Angeles-i campusáról (UCLA) Kleinrock megpróbálta elküldeni a „login” szót a bő 600 kilométerre található Stanford Research Institute-ban lévő társainak. Az eredményt élő telefonbeszélgetésben nyugtázták, ahogy azt is, hogy az első két betű átvitele után a kapcsolat összeomlott. Másodjára átment az egész szó, és az év végére már négy számítógép is kapcsolatban állt egymással az Arpanet rendszerében.

Tim Berners-Lee a World Wide Web Consortium vezetője, az internet kitalálója látható a Genf közelében fekvő Meyrinben, az Európai Nukleáris Kutatási Szervezet (CERN) létesítményében 2009. március 13-án, a World Wide Web (www) elindulásának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen

Az építőkövek szaporodtak. A kapcsolat kiépítésében fontos, ma is használt internet protocol (IP) megalkotása Bob Kahn és Vint Cerf nevéhez kötődik, s létezett a webhelyek azonosítására szolgáló hyperlink is, amit Berners-Lee végül a web használatának alapjává tett: erre kattintunk, amikor egy oldalt megnyitunk. Az

eredetileg fizikus végzettségű TimBL 1990 végére kidolgozta a weboldalak létrehozásához szükséges Hypertext Markup Language-et (HTML), beépítette a dokumentumok és honlapok azonosítására szolgáló Uniform Resource Locatort (URL), valamint az adattranzfer szabályait rögzítő Hypertext Transfer Protocolt (HTTP), amelyek a világháló közismert mozaikszavai lettek. Elkészítette az első böngészőprogramot is, amely a WorldWideWeb nevet viselte, és 1991. augusztus 6-án már ezzel lehetett megtekinteni a világ első honlapját, amely a projektet ismertette az info.cern.ch címen.

A világháló is azt a nevet kapta Berners-Leetől, amit az első böngészőprogram, ám a World Wide Web csak a negyedik ötlet volt. Korábban felmerült a Mesh, a Mine of Information és a The Information Mine is, ám mindet elvetette. A Mesh (Háló) kiejtése közel állt a mess (zűrzavar) szóhoz. A másik két elnevezés rövidítéséről pedig úgy vélte, túl egocentrikus lenne: a MOI franciául azt jelenti, én, míg a TIM a keresztnévét akasztotta volna rá mindörökre a világhálóra. Így maradt az állítólag a CERN éttermében kitalált World Wide Web, amelynek rövidítése (www) minden honlap előtt ott található. És azóta is jól szórakoznak azon, hogy angolul a teljes nevét kevesebb ideig tart kimondani, mint a rövidítését.

Berners-Lee önzetlenségét mutatja, hogy a világhálóhoz kapcsolódó, általa kidolgozott technológiákra nem kért szabadalmi védeltséget – és erről a CERN-t is lebeszélte –, s azokat 1993-ban mindenki számára szabadon hozzáférhetővé tette. Valószínűleg ez is segített abban, hogy az övé legyen a szabvány, mert a World Wide Webbel egy időben kidolgozott Gopher protokoll használata akkor szorult vissza, amikor azért a kifejlesztő Mark P. McCahill, illetve a Minnesotai Egyetem pénzt kezdett kérni. Berners-Lee így nem lett dúsgazdag, hanem „csak” 1994 óta az MIT Massachusettsi Műszaki Egyetem megbecsült professzora, és II. Erzsébet brit uralkodó által 2004-ben lovaggá emelt, a 2012-es londoni olimpia megnyitójának műsorában is megünnepelte főrend.

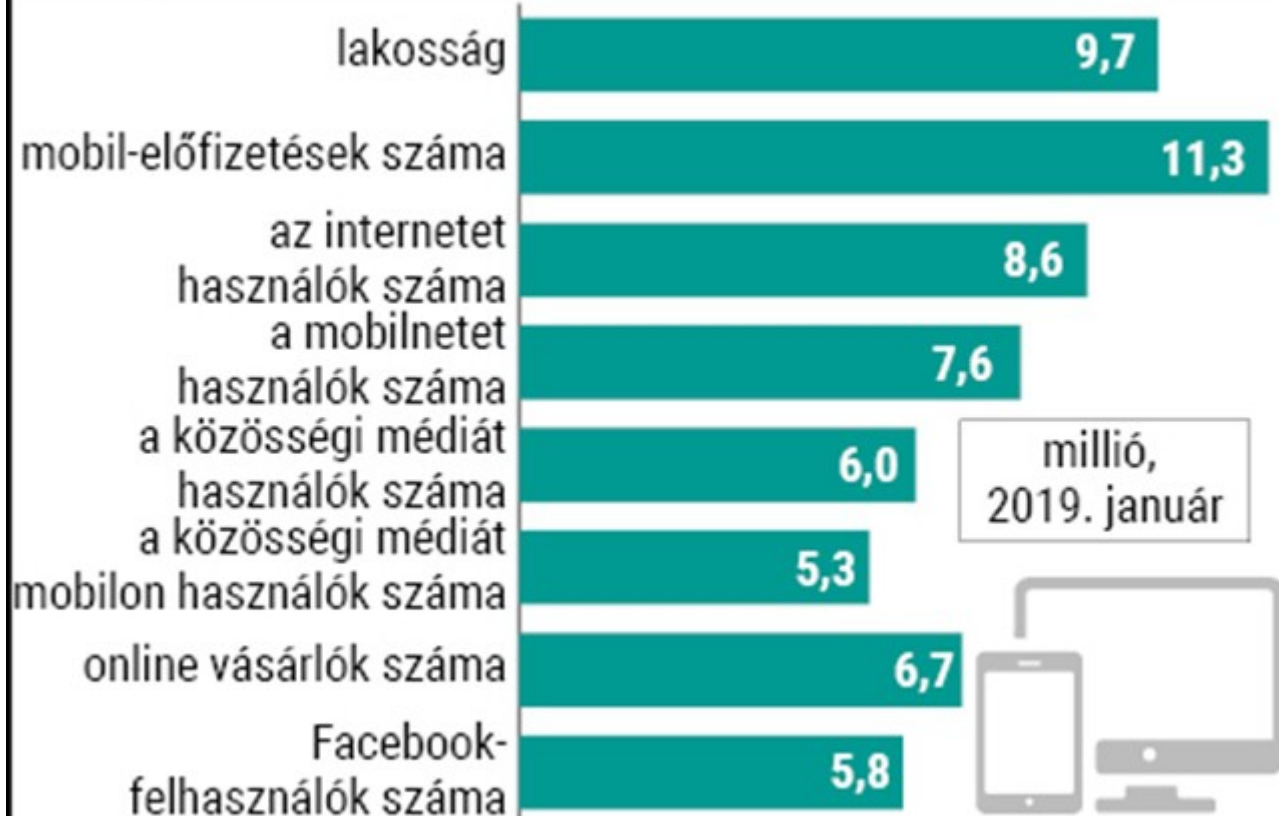
Az első fényképet is Berners-Lee töltötte fel a netre, az 1992-es fotón a CERN Les Horribles Cernettes nevű paródiacsoportja szerepelt. A világháló atyja ugyanakkor eleinte nem örült annak, hogy a net mindenki előtt megnyitja az online univerzumot. Az éppen ezt szolgáló Netscape premierjekor úgy vélte, a webnek a tudományt kellene szolgálnia, nem pedig a frivol dolgokat, amik közhelye mára a cicás kép lett. De a világháló messze túlteljesítette az 1964-es New York-i világkiállításon látott IBM számítógéptől lelkesé váló, sci-fit és népszerű tudományos könyveket egyaránt író Isaac Asimov jóslatát is, miszerint eljön majd az idő, amikor az emberek a képernyőkön keresztül hanggal és képpel is kommunikálnak, dokumentumokat, könyveket olvasnak, és fényképeket néznek.

A digitális világ számai

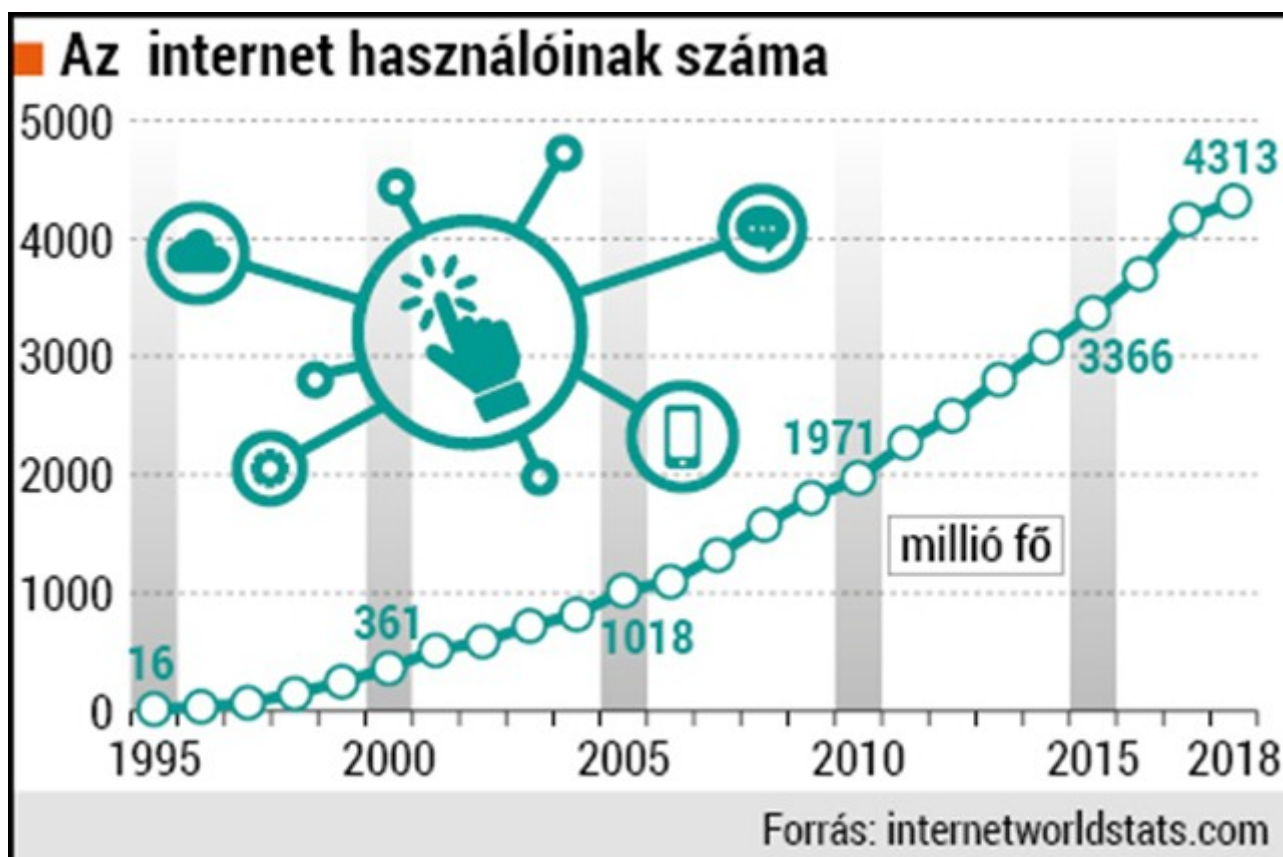
Globális

Magyar

A XXI. század emberének élete már elképzelhetetlen a világháló nélkül. Míg 1993-ban 600 honlap létezett, és világszerte kétmillió számítógép kapcsolódott a netre, addig ma már 1,6 milliárd honlap van, igaz, közülük „csupán” 200 millió tekinthető aktívnak, s jó úton halad az eszközök és érzékelők milliárdjait összefűző dolgok internetjének (IoT) kiépítése. A digitális univerzum tágulása élőben követhető az internetlivestats.com oldalon.

A Facebook algoritmusának befolyását ijesztőnek minősítő Berners-Lee a digitális monopóliumok megtörésének a híve, aki a gyűlöletbeszéd, az álhírek és a hackelések mellett a világháló negatív fejleményének tartja a hirdetésekre alapozott üzleti modell kialakulását is, amely a klikkvadászatot és a futótűzszerűen terjedő hamis információkat díjazza. Ezért társaival együtt dolgozik a Solid nevű új platformon, amely a hátrányokat próbálná kiküszöbölni, és a felhasználóknak visszaadná az ellenőrzést az adataik fölött. Az általa létrehozott World Wide Web Foundation segítségével pedig szeretne új szövetséget kötni a világháló felelős használatához. A Szerződés a webért (Contract for the Web) nevet viselő kezdeményezés értelmében a kormányok arra vállalnának kötelezettséget, hogy az internetet mindenki számára hozzáférhetővé teszik, és tiszteletben tartják a magánszférát.

A cégek az utóbbi mellett azt garantálnák, hogy az internet megfizethető marad, s

olyan technológiákat dolgoznak ki és alkalmaznak, amelyek középpontjában a közjó és az ember áll. Végül a felhasználók azt vállalnák, hogy civilizáltan, az emberi méltóságot tiszteletben tartva töltenek fel tartalmat és kommunikálnak, s küzdenek a net nyitottságáért és szabadságáért. Az üzleti érdekeket és az emberiség természetét – amiben Berners-Lee szerint is egyszerre van jelen a jó és a rossz – ismerve, ezeket az elképzeléseket sokan minősítették egy elkötelezett tudós megvalósíthatatlan utópiájának.